

Fylkesmannen i Hedmark

Miljøvern avdelingen
Postboks 4034, 2306 Hamar

Saksbehandler, innvalgstelefon
Steinar Østlie, 62 55 11 77

Vår dato 14.12.2011
Arkiv nr. 461.3
Vår referanse 2011/6725
Deres referanse

Revisjonsrapport

2011.003.R.FMHE

Synnøve Finden AS Alvdal,

2560 Alvdal

Revisjon ved Synnøve Finden AS, Alvdal

Dato for revisjonen: 06.-07.12.2011
Rapportnummer: 2011.003.R.FMHE
Saksnr.: 2011/6725

Kontaktpersoner ved kontrollen:

Fra virksomheten:
Rune Sandbakk, prosjektleder bygg og anlegg

Fra Fylkesmannen i Hedmark:
Steinar Østlie, revisjonsleder

Resultater fra revisjonen

Denne rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under revisjon ved Synnøve Finden AS, Alvdal 6.-7. desember 2011:

Fylkesmannen avdekket 1 avvik og 9 anmerkninger:

- Utslippsgrensene er overskredet for 2010 (avvik)
- Internkontrollen mangler en overordnet, styrende prosedyre
- Kartlegging og analyse av risikoforhold for ytre miljø er ikke fullstendig og systematisk
- Delmål for ytre miljø er ikke beskrevet som en del av internkontrollen.
- Opplæringsplan for teknisk avdeling er ikke dokumentert
- Rutiner for registrering og behandling av avvik kan forbedres
- Dokumentasjon av interne revisjoner kan forbedres
- Rutiner for registrering og bruk av vedlikeholdsdata kan forbedres
- Enkelte rutiner vedrørende utslipp av avløp er ikke optimale
- Vannforbruk overskrider marginalt BAT-kravet

Synnøve Finden AS må sende en skriftlig bekreftelse innen **01.02.2012** med bedriftens vurdering av anmerkningene. Avviket følges opp som separat sak. Oppfølgingen etter revisjonen er nærmere beskrevet fra side 4 og utover.

Med hilsen

Jørn Georg Berg e.f.
miljøverndirektør

Steinar Østlie
overingeniør (revisjonsleder)

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes ut uten signatur.

1. Informasjon om virksomheten

Organisasjonsnr (underenhet): 875 815 822	Eies av: 875 778 722
Besøksadresse: Alvdal sentrum sør	Telefon: *
Bransjenr. (NACE-kode): 10.510	E-post: *

Kontrollert anlegg

Navn: Synnøve Finden AS, Alvdal	Anleggsnr: 0438.0002.01
Kommune: 0438 Alvdal	Anleggsaktivitet: Meieri
Fylke: Hedmark	Risikoklasse: 2
Tillatelse gitt: 24.07.2007	Tillatelse sist oppdatert: *

2. Revisjonens omfang

Formålet med revisjonen var å vurdere om det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet fungerer tilfredsstillende. Fylkesmannen har blant annet undersøkt om:

- virksomhetens system for internkontroll er hensiktsmessig og dekkende
- aktiviteter utføres slik som beskrevet og uttalt
- virksomheten når sine mål og driver sin virksomhet innenfor egne rammer og de rammene som myndighetene har satt

Revisjonen ble gjennomført ved

- å granske dokumenter
- å intervju sentralt plasserte personer i organisasjonen
- å verifisere (ved stikkprøvekontroll) at rutiner, prosedyrer og instruksjoner blir fulgt opp i praksis

Revisjonens tema:

- internkontroll
- melkebehandling med fokus på utslipp
- drift av renseanlegg
- dokumentasjon utslipp, måleprogram
- prøvetaking utslippskontrollen
- ekstern støy og lukt
- teknisk vedlikehold
- farlig avfall
- lagring av kjemikalier

Denne rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under revisjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

3. Oppfølging etter revisjonen

Det er påpekt ett avvik i rapporten – overskridelse av utslippskravet. Dette har vært fulgt opp som egen sak. Det kreves ikke særskilt redegjørelse eller ekstraordinære tiltak som oppfølging av revisjonen, utover hva som for øvrig planlegges av nødvendige tiltak for å oppnå en helhetlig og langsiktig tilfredsstillende avløpsløsning for Synnøve Finden og for Alvdal kommune.

Virksomheten bes imidlertid gjøre en vurdering av de påpekte anmerkningene og aktuelle tiltak knyttet til disse. Vi ber om en skriftlig redegjørelse for dette innen 01.02.2012..

Dersom et tiltak eller en vurdering ikke kan utføres innen fristen, må det utarbeides en plan for videre framdrift.

Klageadgang

Pålegget om tilbakemelding er gitt med hjemmel i forurensningsloven § 7. Avgjørelsen kan påklages til Klima- og forurensningsdirektoratet innen tre uker etter at rapporten er mottatt. Klagen bør være skriftlig, begrunnet, og skal sendes via Fylkesmannen i Hedmark.

4. Gebyr for revisjonen

Synnøve Finden AS er ved denne revisjonen plassert i gebyrsats 3 (jf. Fylkesmannens varselbrev datert 16.09.2011. Dette betyr at dere skal betale *kr. 79 100* i gebyr for den gjennomførte revisjonen. Faktura med innbetalingsblankett vil bli oversendt fra Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif).

Vedtaket om gebyr er hjemlet i forurensningsforskriftens § 39-8 om gebyr for revisjon (flerdagstilsyn). Gebyrets størrelse kan eventuelt klages inn til Klima- og forurensningsdirektoratet (jf. forvaltningsloven § 28). Klagefristen er tre uker fra rapporten er mottatt. Klagen bør være skriftlig, begrunnet, og skal sendes via Fylkesmannen i Hedmark.

Fylkesmannen viser for øvrig til forurensningsforskriftens kapittel 39 om innkreving av gebyr til statskassen.

5. Offentlighet i forvaltningen

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via Fylkesmannens postjournal og på www.norskeutslipp.no (jf. offentleglova).

Kopi av rapporten sendes også til:

- Alvdal kommune, 2560 Alvdal

6. Avvik

Vi fant følgende avvik under revisjonen:

Avvik 1:

Utslippsgrensene er overskredet for 2010

Avvik fra:

Utslippstillatelse av 24.07.2007

Kommentarer:

Tillatt utslippsramme for KOF på årsbasis er overskredet med 45 % i 2010. Analysene viste relativt høye utslipp første del av året, og akseptable nivåer siste del. Utslippsmengden har vist avtagende tendens de siste årene. Det er utført flere tiltak for å redusere utslippene. Bedriften er også i dialog med Alvdal kommune og SINTEF med sikte på å finne en langsiktig løsning. Dette følges opp som egen sak på siden av denne revisjonen.

7. Anmerkninger

Følgende forhold ble anmerket under revisjonen:

Anmerkning 1

Internkontrollen mangler en overordnet, styrende prosedyre

Kommentarer:

En styrende prosedyre eller noen systemprosedyrer ville gjøre internkontrollen mer oversiktlig og målrettet. Denne kunne f.eks innholde overordnet beskrivelse av internkontrollens utøvelse:

- Henvisninger til viktige innholdselementer og prosesser i styringsløyfa, (f.eks utforming og evaluering av mål (overordnede og KPI))
- Statusrapportering til ledelsen
- Utforming av prosedyrer – ansvar og innholdsmal
- Prosedyreoversikt for HMS. Oversendt oversikt, "Grunnforutsetninger", omfatter i hovedsak kvalitetsprosedyrer.
- Systemansvarlig

Anmerkning 2

Kartlegging og analyse av risikoforhold for ytre miljø er ikke fullstendig og systematisk

Kommentarer:

Systematisk kartlegging av risikoforhold (mulige uønskede hendelser) for ytre miljø er ikke dokumentert foretatt. Temaer som utslipp (avløp), avfall, ekstern støy og lukt burde naturlig inngått i risikoanalysen.

Anmerkning 3

Delmål for ytre miljø er ikke beskrevet som en del av internkontrollen.

Kommentarer:

Det er fastsatt en serie delmål (KPI), som gjennomgås ved månedlige utvidede ledermøter, der HMS er hovedtema. Delmålene er ikke forankret i overordnede mål eller i internkontrollen. Mål diskuteres dessuten på avdelingsnivå. Det avholdes også møter for hvert skift der delmålene kan være tema (ledes av avdelingsleder, nestleder, skiftleder). Delmål for ytre miljø er ikke beskrevet som en del av internkontrollen (f.eks vannforbruk, utslipp). Disse delmålene følges opp på siden av internkontrollen.

Anmerkning 4

Opplæringsplan for teknisk avdeling er ikke dokumentert

Kommentarer:

Opplæringsplan for teknisk avdeling er ikke framvist, men det ble redegjort for at kompetansekartleggingsmatrise er utarbeidet. Det er heller ikke henvist til teknisk avdeling i overordnet opplæringsplan, pkt. 7 (bilag). HMS skal inngå i ordinær, avdelingsvis opplæring. Det er ikke dokumentert at ytre miljø inngår i opplæringen.

Anmerkning 5

Rutiner for registrering og behandling av avvik kan forbedres

Kommentarer:

Enkelte uønskede hendelser, observasjoner og nesten-uhell blir trolig underregistrert eller tilfeldig registrert. Det registreres flere avvik i roligere produksjonstider, noe som kan indikere at avvik i større grad registreres når det er bedre tid til dette. Enkelte hendelser kan bli avglemt fordi registreringen utsettes til slutten av arbeidsdag/skift. Registreringsrutinen for avvik oppleves tungvinn i tilfeller der den som avdekker avviket ikke registrerer dette selv i TQM. Det oppleves vanskelig for leder å registrere avvik som andre har avdekket eller opplevd. I slike tilfeller er det usikkert om avviksskjema er brukt.

Avløp. Utslipp av omfang som har konsekvens for kommunen, blir ikke alltid registrert og behandlet som avvik. Kriterier for å spesifisere hva som er et "betydelig" utslipp som skal avviksbehandles, er ikke fastsatt. Påslipp som resulterer i lavt O₂-innhold i første bioreaktor, kan gi lukt i omgivelsene. Dette blir ikke systematisk avviksbehandlet. Hendelser på andre avdelinger som medfører utslipp, blir ofte ikke registrert som avvik ved teknisk avdeling, men kan bli registrert på avdelingen der de inntreffer.

Vedlikehold/utbedring av tekniske feil. Utførte tager blir ikke systematisk registrert, slik at slike hendelser/tiltak kan inngå i aggregerte oversikter og statistikk.

Publikumsklager på lukt og evt. støy blir normalt ikke avviksbehandlet.

Anmerkning 6

Dokumentasjon av interne revisjoner kan forbedres

Kommentarer:

Formål for å gjennomføre interne revisjoner er mangelfull beskrevet, f.eks evaluering av oppnåelse av mål og hvorvidt internkontrollen er hensiktsmessig og effektiv. Tema og organisatorisk avgrensning for den enkelte revisjon kan tydeliggjøres i rapportene. Prosedyre med beskrivelse av gjennomføring av interne revisjoner mangler, men overordnet prosedyre er utarbeidet (Overvåking av HMS-systemet). Det er manglende henvisninger til ytre miljø, unntatt i overordnet målformulering. Informasjon om innføring av nye eller endrede prosedyrer oppleves ikke å være god nok.

Anmerkning 7

Rutiner for registrering og bruk av vedlikeholdsdata kan forbedres

Kommentarer:

Vedlikeholdsverktøyet (MP2) gir ikke melding om at en frist for gjennomføring av en periodisk arbeidsoppgave utløper. Det må aktivt kontrolleres om tiltak er utført. Dette kan utgjøre en feilkilde eller være årsak til tiltak kan bli avglemt og ikke utført. Det er relativt høy terskel for å registrere avvik ved innmeldte tekniske feil ved produksjonsavdelingene ("tag'er") og ved periodiske arbeidsoppgaver som ikke blir utført.

Anmerkning 8

Enkelte rutiner vedrørende utslipp av avløp er ikke optimale

Kommentarer:

RO-anlegg: Etter stans starter anlegget med å tømme konsentrert myse til avløp i stedet for resirkulering/gjenvinning. Endring i styring er under planlegging. Renset vann fra RO-anlegg ledes til overvann eller spillvann, avhengig av målt ledningsevne. Bedriften har ikke verifisert hvilke forurensningskonsentrasjoner grenseverdien for ledningsevne (0,8 mS) tilsvarer, eller hvor store forurensningsmessige mengder som ledes ut via overvann.

Prøvetaking: Det tas ut fast, daglig delprøvevolum (100 ml) til ukeblandprøve til utslippskontrollen. For å sikre best mulig representativitet i prøven som analyseres, bør daglige delprøver tas ut i relativt forhold til hydraulisk avløpsmengde som har passert prøvetakingspunktet siden forrige delprøve ble tatt ut (siste døgn). Dersom hydraulisk tilførsel varierer lite fra dag til dag i en prøvetakingsperiode, betyr dette feilgrunnet tilsvarende lite. Det samme er tilfellet dersom konsentrasjonen i avløpet varierer lite som følge av endringer i hydraulisk tilførsel.

Vaktordning: Unormale driftsforhold eller havarier i renseanlegget er ikke tilknyttet alarmer som varsler teknisk vakt direkte, med unntak av utslag ved fyrkjele. Tilkalling av vakt er i hovedsak basert på oppringing fra produksjonsavdelingene.

For øvrig er prosedyre for daglig kontroll/runde i renseanlegget nylig godkjent. Denne fastsetter driftsparametre (grenseverdier) for O₂ i bioreaktor og pH.

Anmerkning 9

Vannforbruk overskrider marginalt BAT-kravet

Kommentarer:

BAT-krav for vannforbruk i osteproduksjon er 1,4-2,0 liter/liter melk. I 2010 og 2011 har vannforbruket vært i området 2,0-2,1. Tendensen viser avtakende forbruk. Målt forbruk omfatter alt vannforbruk i bedriften. Vannforbruk i osteproduksjonen isolert ligger trolig godt innenfor BAT-kravet.

Gjenvinning av myse og vaskemidler ved membranfiltrering bidrar til noe økt vannforbruk sammenlignet med inndamping. Valgt teknologi gir derimot økt gjenvinning av myse og lavere energiforbruk, og anses av bedriften samlet sett å være mer miljøvennlig og framtidsrettet enn inndamping.

8. Andre forhold

Ansatte: Ca. 130.

Arbeidstid: Døgnkontinuerlig (melkebehandling og ysteri).

Ved revisjonen foregikk det ikke produksjon ved bedriften, grunnet én ukes planlagt rep-stop.

Kjemikalielagring

Tiltak for å redusere risiko for skader ved mulig kontakt med etsende kjemikalier, har hatt sterk fokus i bedriftens risikoanalyser. Det er under oppføring en ny lagerhall for kjemikalier, der alle etsende og farlige kjemikalier skal lagres på bulk med rørtransport internt i bedriften. Dette tiltaket vil også være gunstig med tanke på å redusere risikoen for miljøskader som følge av uhell og lekkasjer ved lagring, håndtering og bruk av kjemikalier.

Energieffektivitet

Energibruk (0,18 kWh/liter melk i 2010) ligger godt innenfor BAT-kravene (0,2-0,3 kWh/liter melk). Relativt mye energi går tapt med avløpsvann. Utgående avløpsvann har relativt høy temperatur, ca. 30 °C. Energigjenvinning fra avløp har vært vurdert, men anses som teknisk krevende. Muligheter for energiuttak fra overvann skal utredes i 2012.

Evaluering av tiltak mot lukt

Det er gjennomført flere tiltak for å redusere påvirkningen av lukt på omgivelsene. Omfanget av klager er betydelig redusert. Bedriften har ikke foretatt noen konkret undersøkelse av effekten av tiltakene, men oppfatter at situasjonen har blitt vesentlig forbedret (jf. inspeksjonsrapport datert 04.09.2008).

Støymåling

Bedriften har mottatt én klage på ekstern støy. Årsaken var kjøleaggregat på parkert lastebil, som stod oppstilt direkte eksponert mot bebyggelsen mot øst, utenfor avskjerming fra lagerbygg. Tillatt parkeringsområde er innskjerpet med oppslag. Bedriften mener at støybelastningen fra fabrikkens installasjoner og utstyr er lavt, men dette er ikke verifisert ved støymåling. Slik måling er bestilt av bedriftshelsetjenesten, og vil bli utført ved neste besøk.

9. Gjennomføring

Revisjonen omfattet følgende aktiviteter:

Formøte 04.11.2011:

Forberedende møte for planlegging av kontrollen.

Åpningsmøte 06.12.2011:

Informasjon om gjennomføring av kontrollen.

Samtaler og verifikasjoner 06.-07.12.2011:

6 personer deltok i samtaler med Fylkesmannen.

Sluttmøte 13.12.2011:

Oppsummering med presentasjon av resultatene i form av avvik og anmerkninger.

Deltagere ved revisjonen:

Følgende personer fra Synnøve Finden AS har deltatt på formøte/åpningsmøte, samtaler og sluttmøte:

Navn	Funksjon/stilling	Formøte	Åpningsmøte	Samtale	Sluttmøte
Øyvind Berg	Produksjonsdirektør		x	x	x
Frode Eggstad	Avd.leder, tekn. avd	x	x	x	x
Jon Erik Lerstad	Operatør, tekn. avd			x	
Øystein Ledang	Avd.leder, melkebeh.	x	x	x	x
Geir Skårsmoen	Operatør, melkemott.			x	
Rune Sandbekk	Prosj.leder, bygg/anl.	x	x	x	x
Christian Eidsvåg	HMS- og pers.ansv.		x		x
Gard Steen	Avd.leder, revet ost	x	x		x
Olav Wagenius	Brann- og ind.vernled.	x			

Fylkesmannen revisjonsgruppe:

Steinar Østlie, revisjonsleder

Anne-Mette Nordbak, revisor

Monica Bernhardsen, revisor

10. Dokumentunderlag

Dokumentunderlaget for kontrollen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven).
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften).
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften).
- Forskrift om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter
- Korrespondanse mellom virksomheten og Fylkesmannen
- Virksomhetens egen dokumentasjon knyttet til den daglige driften og til forhold av betydning for helse/miljø/sikkerhet
- Utslippstillatelse fra Fylkesmannen i Hedmark, datert 24.07.2007